

والأمر بالمعروف والنهي عن المنكر: امر به معروف و نهی از منکر

وهو من أهم الواجبات التي يقوم بها المجتمع الإسلامي ككل، فطالب العلوم الدينية والطبيب والفلاح والمهندس وكل فرد في المجتمع الإسلامي مسؤول عن الأمر بالمعروف والنهي عن المنكر. وقد أذن رسول الله هذه الأمة عن تركه بأن يسلم الله عليها شرارها ثم يدعون فلا يستجاب لهم [85]، وهل يوجد أشر من الطواغيت المتسلطين على الأمة اليوم؟! فعودوا إلى الأمر بالمعروف والنهي عن المنكر ولا تأخذكم في الله لومة لائم، ولترفع الأصوات بوجه كل عاصٍ لعل الله يرحمنا ويرفع عنا هذا البلاء، قال تعالى:

(وَأَلْتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ) [86].

مهمترین چیزی است که بر کل جامعه اسلامی واجب است انجام دهد؛ روحانی، دکتر، کشاورز، مهندس و هر فردی که در جامعه اسلامی زندگی می‌کند در قبال امر به معروف و نهی از منکر مسئولیت دارد. پیامبر خدا (ص) به امت خود این چنین هشدار داد که بر جامعه‌ای که این فریضه ترک شود، اشرار مسلط خواهند شد، آنگاه دعا می‌کنند اما اجابت نمی‌شود. [87] آیا شریتر از طاغوت‌هایی که امروزه بر امت، مسلط شده‌اند پیدا می‌شوند؟ به امر به معروف و نهی از منکر بازگردید و در راه خدا از سرزنش هیچ ملامت‌گری هراسی به خود راه ندهید. باید فریادها را بر سر هر عصیان‌گری بلند کنیم تا شاید خداوند ما را مورد رحمت خویش قرار دهد و این بلا را از ما بگرداند. خداوند می‌فرماید:

(باید که از میان شما گروهی باشند که به خیر دعوت کنند و امر به معروف و نهی از منکر نمایند؛ اینان رستگار اند)؛ (1).

وقد ورد عنهم : إنّ بالأمر بالمعروف تقام الفرائض، وتأمين المذاهب وتحل المكاسب وتمنع المظالم وتعمّر الأرض وينتصف للمظلوم من الظالم ولا يزال الناس بخير ما أمروا بالمعروف ونهوا عن المنكر وتعاونوا على البر فإن لم يفعلوا ذلك نزلت منهم البركات وسلط بعضهم على بعض ولم يكن لهم ناصر في الأرض ولا في السماء [88].

از ائمه (ع) نقل شده است که با امر به معروف فریضه‌ها برپا می‌شود، راه‌ها در امان می‌ماند، کسب‌ها حلال می‌شود، ظلم از بین می‌رود، زمین آباد می‌شود و حق مظلوم از ظالم گرفته

می‌شود؛ و تا زمانی که مردم امر به معروف و نهی از منکر می‌کنند، در خیر و نیکی هستند. در کارهای نیک همکاری کنید که در غیر این صورت، برکت‌ها از آنان گرفته می‌شود و بعضی بر بعضی دیگر مسلط می‌شوند و برای آن‌ها نه در زمین و نه در آسمان، یآوری وجود نخواهد داشت. (2)

وقال النبي : (كيف بكم إذا فسدت نساؤكم ، وفسق شبابكم ولم تأمروا بالمعروف ولم تنهوا عن المنكر، فقل له ويكون ذلك يا رسول الله ؟ قال : نعم فقال كيف بكم إذا أمرتم بالمنكر ونهيتم عن المعروف، فقل له يا رسول الله ويكون ذلك ؟ فقال : نعم وشر من ذلك، كيف بكم إذا رأيت المعروف منكراً والمنكر معروفاً) [89].

پیامبر خدا (ص) فرمود: (چگونه خواهید بود زمانی که زنان شما فاسد و جوانانتان فاسق باشند، در حالی که شما امر به معروف و نهی از منکر نمی‌کنید؟ صحابه گفتند: ای پیامبر خدا مگر می‌شود؟! فرمود: بله! بلکه بدتر از این؛ چگونه خواهید بود وقتی که امر به منکر و نهی از معروف می‌کنید؟ پس به او گفته شد: ای رسول خدا، این‌گونه خواهد شد؟! فرمود: بله و بدتر از آن؛ حال شما چگونه خواهد بود وقتی معروف را منکر و منکر را معروف می‌بینید؟). (1)

فعلى كل مؤمن ومؤمنة اليوم أن يأمروا بالمعروف وينهوا عن المنكر ويعملوا ليل نهار لإصلاح النفوس الفاسدة التي أصبحت ترى المعروف منكراً والمنكر معروفاً والحمد لله وحده.

امروز بر هر زن و مرد مؤمن واجب است که امر به معروف و نهی از منکر کند و شبانه‌روز برای اصلاح اشخاصی که معروف را منکر و منکر را معروف می‌بینند، بکوشد. والحمد لله وحده.

[85]- روى الطبراني: (عن أبي هريرة قال: قال رسول الله : لتأمرن المعروف ولتنهون عن المنكر أو ليسلطن الله عليكم شراركم ثم يدعو خياركم فلا يستجاب لكم) المعجم الأوسط: ج 2 ص 99.

[86]- آل عمران: 104.

1- طبرانی از ابی هریره روایت نموده است که رسول الله (ص) فرمود: (بر شماست که امر به معروف و نهی از منکر نمایید، در غیر

این صورت خداوند، اشرار شما را بر شما مسلط می‌کند، سپس دعا می‌کنید اما اجابت نمی‌شوید). معجم اوسط: ج 2، ص 99

1- آل عمران: 104

[88]- روي الشيخ الطوسي في التهذيب عن النبي أنه قال: (لا يزال الناس بخير ما أمروا بالمعروف ونهوا عن المنكر وتعاونوا على البر والتقوى، فإذا لم يفعلوا ذلك نزعنا منهم البركات وسلطنا بعضهم على بعض ولم يكن لهم ناصر في الأرض ولا في السماء) تهذيب الأحكام: ج 6 ص 181.

وروي الكليني عن أبي جعفر (ع)، قال: (يكون في آخر الزمان قوم يتبع فيهم قوم مراؤون يتقرؤون ويتنسكون حدثاء سفهاء لا يوجبون أمراً بمعروف ولا نهياً عن منكر إلا إذا أمنوا الضرر يطلبون لأنفسهم الرخص والمعاذير يتبعون زلّة العلماء وفساد عملهم، يقبلون على الصلاة والصيام وما لا يكلمهم في نفس ولا مال ولو أضرت الصلاة بسائر ما يعملون بأموالهم وأبدانهم لرفضوها كما رفضوا أسمى الفرائض وأشرفها، إن الأمر بالمعروف والنهي عن المنكر فريضة عظيمة بها تقام الفرائض، هنالك يتم غضب الله عز وجل عليهم فيعمهم بعقابه فيهلك الأبرار في دار الفجار والصغار في دار الكبار، إن الأمر بالمعروف والنهي عن المنكر سبيل الأنبياء ومنهاج الصالحين فريضة عظيمة بها تقام الفرائض وتأمين المذاهب وتحل المكاسب وترد المظالم وتعمّر الأرض وينتصف من الأعداء ويستقيم الأمر فأنكروا بقلوبكم والفظوا بألسنتكم و صكوا بها جباههم ولا تخافوا في الله لومة لائم، فإن اتعضوا وإلى الحق رجعوا فلا سبيل عليهم (إنما السبيل على الذين يظلمون الناس ويبغون في الأرض بغير الحق أولئك لهم عذاب أليم) هنالك فجاهدوهم بأبدانكم وأبغضوهم بقلوبكم غير طالبين سلطاناً ولا باغين مالاً ولا مريدين بظلم ظفرأ حتى يفيئوا إلى أمر الله ويمضوا على طاعته. قال: وأوحى الله عز وجل إلى شعيب النبي (ع): أني معذب من قومك مائة ألف أربعين ألفاً من شرارهم وستين ألفاً من خيارهم، فقال (ع): يا رب هؤلاء الأشرار فما بال الأخيار؟ فأوحى الله عز وجل إليه: داهنوا أهل المعاصي ولم يغضبوا لغضبي) الكافي: ج 5 ص 55.

2- طوسی در تهذیب روایت کرده است که پیامبر (ص) فرمود: (مردم تا زمانی که امر به معروف و نهی از منکر می کنند در خیر هستند؛ و در کار نیک و تقوی همکاری و تعاون داشته باشید که در غیر این صورت، برکتها از آنان گرفته می شود و بعضی بر بعضی دیگر مسلط خواهند شد و نه در زمین و نه در آسمان، یآوری نخواهند داشت). تهذیب الاحکام: ج 6، ص 181

کلینی از ابو جعفر (ع) روایت می کند که فرمود: (در آخر الزمان مردمانی خواهند بود که ریاکاران پیرو آنان اند. اینان به زبان [قرآن] قرائت می کنند و راه بدعت گزاران نادان را خواهند پیمود. امر به معروف و نهی از منکر را واجب نمی دانند، مگر اینکه از ضرر و زیان ایمن باشند و برای خود، عذر و بهانه می تراشند و دنباله روی لغزش های علما و کردار فاسدشان هستند. نماز و روزه و هر چه را برای جان و مالشان ضرر نداشته باشد به جا می آورند، اما اگر نماز و دیگر کارها، برای مال و جانشان ضرری داشته باشد، از آن شانه خالی می کنند، چنان که از والاترین و بزرگترین وظیفه سر باز می زنند؛ یعنی امر به معروف و نهی از منکر که فریضه ای عظیم است و انجام دیگر تکالیف، منوط به آن است؛ در این صورت، خشم و غضب خدای عزوجل ظاهر می شود و همگی را مجازات خواهد کرد؛ در نتیجه نیکان به همراه فاجران، و خردسالان همراه بزرگسالان هلاک و نابود خواهند شد. امر به معروف و نهی از منکر، راه پیامبران و شیوه صالحان و فریضه ای عظیم می باشد که انجام واجبات دیگر بسته به آن است. با امر به معروف و نهی از منکر، راهها امنیت می یابد، کار و کسب رونق می گیرد و ظلم برطرف می گردد، زمین آباد می شود، حق از دشمنان ستانده می شود و کارها استوار و پابرجا می گردد؛ پس با دل و زبان، نهی از منکر کنید و آنرا بر پیشانی دشمنان بزنید و در راه خدا از سرزنش ملامت گران نهراسید. اگر پذیرفتند و به راه حق برگشتند، راه [نکوهشی] بر آنان نیست. (راه [نکوهش] فقط بر کسانی است که به مردم ستم می کنند و به ناحق در زمین، ظلم و جور می نمایند. برای اینان عذابی دردناک است. در این حال، با جسمتان در راه خدا جهاد کنید و بی آنکه به آنان گرایشی داشته باشید و خواهان ظلمی باشید و یا کمک کار ظالمی، در دل با آنان دشمن باشید تا وقتی که به راه خدا بازآیید و او را اطاعت کنید. خداوند عزوجل به شعيب پیامبر (ع) وحی کرد: من صد هزار نفر از قومت را عذاب می کنم؛ چهل هزار از اشرار و شصت هزار از نیکانش را! شعيب (ع) عرض کرد:

خداوندا! اشرار به جای خود، اما چرا نیکان؟! خدای عزوجل به او فرمود: زیرا با معصیت کاران مبارزه نکردند و به خاطر خشم من بر گناه کاران، خشم نگرفتند). کافی: ج 1 ص 55

[89] - الكافي: ج 5 ص 59، تهذيب الأحكام: ج 6 ص 177، وسائل الشيعة (أل البيت): ج 16 ص 122.

1- کافی: ج 5، ص 59؛ تهذيب الاحكام: ج 6، ص 177؛ وسائل الشيعة (أل البيت): ج 16، ص 122